

CATÀLEG DEL PATRIMONI FESTIU DE CATALUNYA

El Cós de Sant Antoni de Vila-seca

Memòria documentada sobre la història, característiques actuals, elements i implantació de
la festa

1. Història de la festa

La Festa Major de Vila-seca es celebra el dia 17 de gener dia de Sant Antoni Abat, copatró de la ciutat juntament amb Sant Esteve. Dins dels actes programats per les Festes de Sant Antoni cal destacar les curses de cavalls.

Les curses de cavalls o el "Cós" ja es celebraven a finals del segle passat. Un Pregó de l'any 1876 que s'ha pogut recuperar dona fe de la seva celebració, dels premis que es lliuraven en aquella època i de la forma en què es desenvolupava la competició.

Segons aquest document les cavalleries, després d'haver estat beneïdes, i quan acabava la processó es congregaven a la Casa de la Vila. Acte seguit, el rector de la parròquia llançava una bandera enlaire i el genet que l'atrapava havia de sortir corrent, perseguit per la resta de competidors. Anaven cap a les quatre carreteres i a la tornada feien un tomb al voltant de la Vila passant per la Plaça de Sant Antoni. El primer premi era un corder; el segon, quatre pollastres, el tercer, quatre coques; i el quart, quatre cebes i un manat d'alls.

La història, però, comença segons fonts orals algun any abans arran de la rivalitat entre els carreters de dos comerciants francesos assentats al municipi: La importància de la vinya i la indústria vitivinícola vila-secana en aquells temps facilità que s'establissin en el poble comerciants estrangers. Dos d'aquests comerciants, francesos, anomenats Barrau i Planchons, tenien uns preciosos cavalls per transportar el vi que es venia a Salou i a Tarragona i sovint coincidien en la ruta. La rivalitat entre els carreters d'ambdós comerciants era molta i aviat sorgí el repte de fer un "cós" per a provar quin cavall era millor. S'acordà que fos el dia de Sant Antoni Abat, que era mitja festa per als treballadors, després de la benedicció dels animals. Per la carretera reial fins al pas a nivell del "Carrilet" de Salou i tornar.

Així, el primer "cós" fou disputat pel "Percheron" dels Barrau (que fou el guanyador) i l'"Andalús" dels Planchons. Malgrat no haver-hi premi, aviat començaren els preparatius per a repetir la cursa l'any següent amb més cavalls i genets vila-secans. El batlle Joan Vidal Veciana va prometre el suport material i personal de l'ajuntament.

Malgrat algun parèntesi, que era cobert amb curses de matxos, mules o ases, la tradició mantingué el seu nivell creixent a la comarca. Els premis els pagava la parròquia amb la venda d'estampes de Sant Antoni, però a partir de 1923 l'Ajuntament es va fer càrrec del premis.

Algun any d'interrupció i canvis de traçat en les curses no han fet variar la tradició de fer el cós. L'any 1930 es va prohibir la celebració del "cós" en aquell indret tradicional degut a l'augment del perillós tràfic de cotxes i camions, i a l'asfaltat de la carretera. L'any 1931 es començà a fer pel camí de la Pineda fins a la "casilla" de la Miquela, a la via del ferrocarril de València. La tradició no es perdé en l'obligat parèntesi de la guerra. L'asfaltat de la carretera de la Pineda, forçà nous canvis. L'Albereda de Folc, la Parada de l'Hort del Pep, el camí dels Emprius, l'actual autovia de Vila-seca a Salou abans de la seva construcció, els terrenys de la Formiga propers a l'estadi municipal i la parada del Castell de Vila-seca, han estat al llarg dels anys el marc de les tradicionals curses vila-secanes.

2. Característiques actuals, elements i implantació

Els actes de la festa es reparteixen generalment al llarg de nou dies i estan plens de competicions esportives paral·leles a la festa, cinema, teatre i actuacions musicals i de grups de dansa. Però el dia de Sant Antoni és on s'aglutinen la majoria dels actes; la canonada

matinera i la participació dels dimonis en el correfoc i els Trabucaires del Comú, la Missa Major a l'Església parroquial de Sant Esteve, la concentració de carruatges i cavalls i desfilada dels Tres Tombs pels diferents carrers de la població juntament amb el ball de coques a les diferents societats de la ciutat per la tarda i per la nit el ball de festa major.

El ball de coques es fa de manera simultània el dia de Sant Antoni per la tarda a les dues societats de Vila-seca que encara el mantenen, "El Fènix" i "Las Vegas". El ball consisteix en que els nois que volen ballar amb les noies els hi han de regalar una coca feta expressament per la diada (tenen una dimensió reduïda però varien cada any). Tanca la festa la subhasta de la "coca grossa", i el posterior ball exclusiu per a la parella que l'ha guanyada. A la nit l'Ajuntament organitza un altre ball obert a tothom amb la subhasta de la "coca grossa". Els diners de les subhastes són per reduir les despeses de l'organització de la festa.

Els Tres Tombs

L'any 1998 es deixa de fer la desfilada de carretelles que, de manera molt intermitent, es portava realitzant des dels anys 20. Aquesta activitat és substituïda per uns tres tombs. La diada es celebra per Sant Antoni, llevat que aquesta coincideixi en diumenge i llavors es fa el dissabte anterior ja que el Cós és prioritari. La concentració de carruatges es fa al costat del Cellar de la Cooperativa. Després de la Missa de Festa Major es fa una ruta pels carrers del nucli històric de la Vila amb un promig de 120 cavalls, una seixantena de carruatges de diferents mides i algun que altre animal petit que aprofita el primer tomb per rebre la benedicció per part del rector de la Parròquia de Sant Esteve a la pl. de l'Església.

El Cós

Però sens dubte el fort de la festa són les curses de cavalls. Actualment es realitzen en el circuit hípic del Parc de la Torre d'en Dolça. On el 21 de gener de 2001, s'hi va córrer el primer "Cós" de Sant Antoni.

Aquestes es realitzen el diumenge més proper del 17 de gener o el mateix dia si així escau. Fa divuit anys que les curses s'han professionalitzat i ara estan reglamentades segons les disposicions del "Fomento de Cria Cavallar". Les curses de Vila-seca es consideren professionals, com són les de Madrid, Sant Sebastià o París. Vila-seca és l'únic lloc de Catalunya on es corre amb l'autorització de la Societat de Fomento de Cria Cavallar. La competició ha mostrat cert equilibri entre els genets locals i els de fora de la vila durant molts anys, però des de la seva professionalització aquest equilibri s'ha trencat. Cal destacar que les dues quadres que actualment hi ha a Vila-seca es dediquen a la cria de cavalls de pura sang anglesos, centrats en l'alta competició. Es realitzen diverses curses de les modalitats galop i trotadors. Estimen una assistència de deu mil persones per seguir les curses i les apostes econòmiques són discretes però molt populars.

3. Fonts de consulta

- Informe justificatiu de l'Ajuntament de Vila-seca.
- Dades dels interlocutors facilitades a través de l'aplicatiu del catàleg del patrimoni festiu, de trucades i de correus electrònics. Antoni Ramon Martí i Cabré, i Modesto Ferrer

Barcelona, 28 de juliol de 2010